

[Temetőjárás XXII. – Az óvári temető sírjelei, Lestár István prépost nyughelye és a további papsírok](#)

ÍRTA: **CSÁKY KÁROLY**

KÉSZÜLT: 2015. ÁPRILIS 20.

[LINK](#)

Óvár palóc kisközség az egykori Nógrád megyében, távol a forgalmas utaktól; erdővel, dombokkal körülvéve. Zsély és Ipolykér szomszédságában települt, de hosszú időn át csak északkeletről, Kishalom irányából lehetett megközelíteni. Elrejtettsége ellenére is régóta lakott hely ez errefelé, hisz határában őskőkori települést, az Óvár-hegyen (Szőlő-hegyen) pedig – mely egykor „felvigyázó helye” volt a vidéknek – népvándorlás kori sáncokat tártak fel. (Csáky, 1992:59-60)

Óvár szakrális kisémlékekben is gazdag település, ami elmondható a dombon lévő temetőjéről is. A központi temetőkereszt kékes szürkére festett kőből készült. Egylépcsős talapzaton áll a téglalap alakú dedikált oszlop, tetején felfelé keskenyülő fedőlappal. A dedikáció így hangzik: „Mentsd meg Uram/ Minden megholt hívő/ lelkét a bűnök/ bilincséltől/ 1935”. Az INRI-feliratos, háromkaréjos szárvégű kereszt korpusza öntött vas; Krisztus feje jobbra fordított, lábszárai egymás mellett vannak, az ágyéktakaró barna.

A temetőkereszt közelében több papsír látható. Itt áll például LESTÁR ISTVÁN plébános síremléke. A szürkés márvány, korpuszos és a papi szolgálat szimbólumaival díszített keresztjel melletti négyzet alakú sírjel lapján arcképe alatt ez a dedikáció olvasható: „Itt várja az örök feltámadást/ Főtisztelendő/ ThDr. LESTÁR ISTVÁN/ sági c. prépost, komáromi/ és óvári plébános/ 1899–1973/ Míg éltél, szerettünk,/ Míg élünk, el nem felejtünk./ Nyugodjál békében,/ Jézus szent nevében!”.

Neki van emléktáblája egykori lakóhelyén, a régi óvári plébánián is. Ez áll rajta: „Az igaz élni fog hűségéért/ községünkben/ lelkipásztorkodott/ húsz éven át főtiszt./ ThDr. Lestár István/ c. prépost/ 1899-1973”. Úgyszintén látható egy tiszteletére, pontosabban az aranymiséje alkalmából állított tábla a plébániatemplomban, melyen ez áll: „...Istenünk hálát adunk,/ hogy szolgálhatunk neked/ ThDr. LESTÁR ISTVÁN/ címzetes prépost/ Aranymisés emlékére/ Bécs 1922 – Óvár 1972”.

Lestár István Ipolyság mellett, a Hont megyei Gyerken született 1899. augusztus 17-én. Az Esztergomi Bencés Gimnáziumban érettségizett; teológiai tanulmányait ugyanott, illetve Nagyszombatban végezte, majd a bécsi Pázmáneumban fejezte be, ahol a teológiai doktorátust is megszerezte. 1922-ben szentelték pappá, s ezt követően Pozsonypüspökin és Komáromban volt káplán.

Az utóbbi helyen az ottani küsszeminárium, a Marianum élére került, először prefektusként, majd igazgatóként. A Komáromi Küsszeminárium 1922-ben létesült a nagyszombati apostoli adminisztrátúra magyar gimnazista kispapjainak a befogadására. (Sztzahula, 2013:52) Itt látta el többek közt a spirituális-prefektusi teendőket Lestár. 1929-ben felépült a Marianum Fiú Internátus is, melynek Lestár lett az igazgatója. Eszményi pártfogójukat Szent Imre hercegen látták, s Lestár szerint a felvidéki katolikus magyar nép számára ez az intézet biztosította legjobban „a véréből való papot, tanítót és értelmiségit”. Sok olyan tanítvány nőtt itt fel, akik mindig is hűek maradtak hitükhöz, nemzetükhöz, emberségükhöz.

1937-ben komáromi plébánossá nevezték ki Lestárt. Jelentős szerepet játszott a város életében is: tagja volt a városi törvényhatóságnak, társelnöke a Jókai Kultúregyletnek, alelnöke az Egyesült Keresztényszociális és Magyar Nemzeti Párt helyi szervezetének. (Viczián, 2002:816) Egy ideig a Katolikus Értesítőnek, a Komárom Actio Catholica lapjának is felelős szerkesztője volt. 1939-ben a Boldogságos Szűzről nevezett régi sági prépostság címzetes prépostja lett.

Az újabb Magyar Katolikus Lexikon szócikkében Lestár háború utáni éveiről ezt olvashatjuk: „1949 februárjában letartóztatták, azzal vádolván, hogy Mindszenty József érseknek adatokat szolgáltatott a felvidéki magyarok kitelepítéséről. December 20-án 2 év munkatáborra ítélték”, ahonnan „1950-ben betegen szabadult. Augusztusban ismét letartóztatták, Mocsonokon egy papi internálótáborban tartották fogva. Szabadulása után haláláig Óváron plébános”. (Viczián, 2002:816) Közel két évtizeden át szolgált az itteni nyájat, vezette a plébánia történetét. Bár a nagy műveltségű, széles látókörű, tehetséges és bátor teológusnak lett volna újra módja innen tovább lépni, de nem vágyakozott a mindennapi papi szolgálatnál többre. Keresztjét betegen is hordozta, híveit az utolsó leheletéig sem hagyta szentmise nélkül.

Ugyancsak az óvári temetőben látható egy másik plébános, a gútai születésű NÉMETH GÉZA sírjele. A keresztalakzattal ellátott műkövön egy porcelán Krisztus-fej s a lelkész fényképe is helyet kapott. A fekete márványtáblán pedig ez a dedikáció olvasható: „Itt nyugszik az Úrban/ NÉMETH GÉZA/ óvári plébános/ született Gútán 1905/ megh. Óváron 1946/ Még törekeny testében is egészen/ Istennek és Anyaszentegyházának szentelte magát/ Nyugodjon békében”. Németh ama tizenegy papnövendék egyike volt, akik Trianon után visszatértek a Felvidékre, s ideiglenesen a Komáromi Küsszemináriumba kerültek. Aztán Nagyszombatban szentelték őt pappá 1931-ben. A háborús időszakban szolgált itteni híveit, s egy ideig Ipolyvarbó adminisztrátora is volt. A visszacsatolás eseményeit igen részletesen örökítette meg az óvári Historia Domusban. Bátor kiállása, magyarságának megvallása miatt bíróság elé akarták őt állítani, de hirtelen halála ezt már nem tette lehetővé.

A fenti síremlékhez hasonló Főtisztelendő BARTUS LAJOS sírjele is. Az erre elhelyezett fekete márványtábla dikációja így hangzik: „Itt nyugszik az Úrban/ BARTUS LAJOS/ 1881. VIII. 25. – 1932. VI. 22./ óvári plébános/ 1922 – 1932”/ Irgalmas Jézus, adj neki/ Örök nyugodalmat!/

Hirtelen halála arra int:/ Legyetek készen!"

A hányatott sorsú lelkész a Bács-Bodrog megyei Óbecséről indult. Pesten volt hitoktató és hittanár, majd lovassági tábori lelkész lett, 1916-ban pedig az ipolysági kórház lelkészévé és a főgimnázium hittanárává nevezték ki. Innen Trianon után 1922-ben elbocsájtották. Az óvári Historia Domusban részletesen leírta a trianoni fordulatot követő ipolysági eseményeket is.

Az óvári plébánosok sírjainak közelében látható a falu papszülöttének, BENKOCS GÁBORnak sírja is. A fekete márvány, vaskorpusszal, misézőkehely-dísszel, evangéliumos könyvvel s az elhunyt képével ellátott sírjelen az alábbi szöveg olvasható: „Itt várja a boldog feltámadást/ főtisztelendő/ BENKOCS GÁBOR/ balonyi és felsőtúri plébános/ született 1955. 12. 25. Óvárban/ meghalt 2007. 10. 31./ Hívtál, Uram, és én követtelek/ Irgalmas Jézus, adj neki/ örök nyugalmat!"

A temetőben több régi sírjel, további vizsgálódásra érdemes kő- és fakereszt van. Találunk itt például egy háromkaréjos szárvégekkel díszített, hármaskeresztet, egy IHS-feliratú, a Szűzanya képével ellátott, háromkaréjos szárvégű szürkés gránitkeresztet. Az utóbbi felirata így szól: „Itt nyugszik/ Istenben boldogult/ TÓTH KRÁLI/ élt 59 évet/ megh. 1922. márc. 13.".

Itt említjük meg, hogy Óvárban olyannak is állítottak keresztet, aki a világháborúban esett el, s máshol van eltemetve. Előfordult az is, hogy a távolban elhunyt nevét hozzátartozói sírkeresztjére írták fel. Ilyen például a Benkocs-család sírjele: egy kékesszürke magas oszlopon álló fehér gipszkorpusszal díszített kőkereszt. Az oszlopon egy térdeplő angyal s egy fehér Krisztus-fej relief is látszik, dedikációján pedig az elhunytak nevének kívül ez olvasható még: „Itt van egy hősnek a képe/ BENKOCS ITSVÁN aki/ 1918 Trentnél hősi halált halt".

Egy másik elesett háromkaréjos szárvégű, katonaképpel ellátott kőkeresztjén ezt olvassuk: „Kopnyiczki János/ lovas honvéd/ élt 20 évet/ megh. 1919. szept. 22.".

Csáky Károly, Felvidék.ma